

Розділ перший

**Тут київський гімназист іде
назустріч небажаній пригоді**

Чорний слід від долоні з розчепіреними пальцями відбився на весь аркуш.

А вільне місце згори займав зроблений друкованими літерами напис, без розділових знаків:

ЗАВТРА 5 ГОДИНА

СПАЛЕНИЙ ДІМ НА ПОДОЛІ ТИ ЗНАЄШ
ПРИНОСИШ 1 ТИСЯЧУ АБО БУДЕ БІДА
ЗАЛИШ У ВЕЛИКІЙ КІМНАТІ МОВЧИ

— Не вийде мовчати, — сказав собі Юрко Туряниця, учень восьмого класу Першої зразкової київської гімназії.

Хлопчина знав, про що казав. Таку записку раніше отримували інші учні. Якби кожен послуухався й справді тримав язика за зубами, у Чорної Руки нічого б не вийшло вже з першою жертвою, Колею Моховим. Той, відомий своїм здоровим пофігізмом, відправив послання, як каже Валик Зубко, у бан, тобто — забанив. А вже наступного

дня сталася біда. Ну, не аж таке горе — ніхто не загинув і не скалічився, слава Богу. Але батьки байдужого до попереджень гімназиста дізналися, куди їхній син насправді ходив замість додаткових занять із французької мови.

Ох, і було Моховому вдома!

Ясно, хитрун брав суму, потрібну ніби на репетитора. Сам же йшов у комп'ютерний клуб, куди учням Першої зразкової суворо заборонено ходити, й рубався там на гроші у різні віртуальні іграшки. Коли батьки нагрянули в клуб з поліцією, з'ясувалося: там працював тоталізатор, робили ставки, ставили живі гроші. Коля хоч і грав, та ніколи нічого не вигравав. І саме цей факт розлютив його батька найбільше. Він потім кричав: його син повинен вигравати, має бути лідером навіть у таких змаганнях, бо тоді навіщо вони віддали його до найкращої гімназії Києва. На те Коля заявив зухвало: мовляв, не просив переводити його зі звичайної в зразкову.

— Теж мені — щастя! — розпинався він потім перед Юрком та іншими однокласниками на перерві. — Нічого не можна, не подуй, не плюнь! Вся наука — самі понти!

Хтось із Моховим погоджувався. Хтось — ні. Частині гімназистів з числа зануд справді подобалося вчитися там, де все за правилами й заліз-

на дисципліна. Але не порядки в їхній гімназії неприйнятні. В іншому справа, хіба не ясно.

Чорна Рука погрозу виконав.

Чи — виконала. Чорт його знає, що воно таке: хлопець чи дівчина, чоловік чи жінка. Справжній лиходій із коміксів, явно грається.

Однак лиха завдає справжнього. Моховий потім зізнався — з нього п'ять сотень гривень вимагали. Міг би знайти ці гроші, дати й забути. А так втратив усе, що мав. Зате отримав потужний, зовсім не бажаний для дванадцятирічного хлопця батьківський контроль. Добре, хоч директор гімназії не дізнався — тато мудро вирішив тримати все від нього в таємниці. Бо порядки справді жорсткі й обов'язкові для всіх.

Нема першого попередження, останнього теж. Воно завжди єдине: порушив правила Першої зразкової — вибачення не приймається, терміну випробування не дають. Кру-гом! Кроком руш у звичайну школу.

Юрко, може, й хотів би. Наприклад, у ту, що недалеко від дому, лиш оминути Ботанічний сад — і прийшов. Можна довше поспати, хай на півгодини, та все ж таки.

Коли читаєш під ковдрою з ліхтариком комікси чи детективи, забуваєш про час, засинаєш пізніше, ніж треба хлопчикові його віку, потім

важко розліпити повіки: цілу ніч сняться гонитви й бійки. Щоразу Юрко в таких снах був за крок від перемоги. Або зависав над прірвою, внизу кипить водоспад, над ним — гидкий лиходій, що ось-ось заволодіє світом. Аж раптом дзвонить будильник, потім вмикається мама: «Вставай, вставай!». Ще б півгодинки, ну добре — хвилинок з п'ятнадцять, і дізнався б Юрко, чим усе скінчиться, коли і як він переможе. Та доводилося виповзати зі сну, потім — із ліжка, й понуро плентатися у ванну, яку вже звільнив тато.

Перша зразкова далеченько, вглибині Печерська. Поряд не було зручного виходу з метро, не зупинявся наземний транспорт. Вважалося: якщо тут навчатимуться діти з заможних родин, батьки возитимуть їх автівками. А учні з родин не дуже багатих по добру науку ходитимуть навіть пішки. В цьому керівництво Першої зразкової бачило відголоски давніх українських міських освітянських традицій.

Юрко опинився в дивній ситуації. Його тато, інженер Туряниця, працював у міжнародній компанії, вільно володів трьома мовами — англійською, французькою та польською, — тож їхня родина вважалася заможною. Проте тут підтримували всі давні українські традиції. Тому інженер Туряниця був категорично проти, аби сина

возити машиною. Ось і долав Юрко шлях до гімназії пішки.

Тато підвозив до «Університету», найближчої від них станції метро. Учнівський квиток давав право їздити безкоштовно. А там до «Печерської» — і далі — сам, за будь-якої погоди. Перші класи ще мама водила за руку, потім — сам, бо мама працювала з татом на тій самій фірмі бухгалтером, та ще й не простим — старшим, тому не могла довго засиджуватись удома.

Поки Юрко Туряниця був малий, йому не надто подобалися такі довгі прогулянки. Та щойно почав дорослішати, зрозумів усі переваги. Особливо, коли повертався з гімназії додому. Батьки завжди приходили пізно, сина після школи не контролювали, лиш дзвонили на мобільний, питали, де він. Відповідь могла бути, якою завгодно. Юркові вірили, бо вчився непогано.

Спробував би інакше: за незадовільні табелі з Першої зразкової теж просили на раз-два. Нема чого псувати загальну картину успішності. Може, Юрко й хотів би зібрати віночок із поганих оцінок, щоб перейти до звичайної школи, та, по-перше, підведе батьків, котрі покладають на Першу зразкову надії. А по-друге, уже переконався: чим ближче від дому місце навчання, тим менше волі і більше батьківського контролю.

Ось і тепер, отримавши погрозу від лиховісної Чорної Руки, гімназист Туряниця міг, нікому не звітуючи, піти в призначений час у призначене місце.

Вирішить неприємну справу — й по всьому.

Хоч зараз Юркові було за себе трошки соромно. Навіть не трошки — дуже. Йшов у бік Подолу і увесь час думав, навіть тихенько бурчав собі під ніс:

— Теж мені — герой. У снах так б'ється, опирається, хоча б щось робить. Різні там ігри, спортивний табір пройшов. А тут злякався. Сказали принести гроші невідомо кому й не знати, за що. Ще й цілу тисячу. І ти нічого не робиш. Береш свої заощадження, киваєш, як баран, і слухняно несеш. Йдеш, як ягня на бійню. Хто ти після цього, Турянице...

Пригнічений невеселими думками, Юрко дістався до «Печерської», пересів на «Палаці спорту». Минаючи пересадкову станцію, побачив двох поліцейських — молодого й старшого. Чоловіки стежили за людськими потоками й про щось тихо перемовлялися. Майнуло — підійти до них, показати записку з погрозою, розповісти все, хай ловлять злочинця-вимагача. Навіть кілька кроків ступив до них, пішовши проти людської течії.

Молодший помітив хлопчину.

Кивнув запитально.

Юрко похитав головою, розвернувся і пішов до переходу. Думав — поліцейський дивиться на нього, знайшов момент, повернувся, озирнувся. Де там! Забув офіцер, утратив інтерес, знову зайнятий своєю справою.

Кликати на допомогу можна й треба, коли знаєш: тобі особисто це не вилізе боком. Юрко ж навіть не уявляв, що на нього має Чорна Рука. Чим притисне в разі відмови нести викуп. А так почнеться розбірка, щось неприємне спливе, тоді — прощавай, Перша зразкова.

А разом з нею — батьківські надії.

Тож Юрко вийшов на потрібній станції, поправив сумку на плечі, роззирнувся, визначивши напрямок, який раніше перевірів по карті з мобільного.

І рушив назустріч пригоді.

Не та, про яку читав у книжках. Не така снилася. Цю треба якнайшвидше відбутися й забути. Бо соромно отак іти на капітуляцію. Ще й невідомо, перед ким.

Розділ другий

Тут гімназист знайде щось страшне

На Подолі всякий заблукає, але не Юрко. Він тут народився, це потім вони переїхали на вулицю Петлюри, в самісінький центр Києва. Але Поділ лишався рідним. Усе просто. Через Контрактову площу повз Самсона праворуч, повз Успенську церкву в бік Боричевого Току через Фролівську вулицю.

Що ближче підходив до потрібного місця, тим важче давалися кроки. Крім того, Юрко раптом відчув, що привертає загальну увагу, від чого стало зовсім ніяково. Адже його, такого переляканого, бачить увесь Поділ.

Хоч насправді помилявся. Перехожі не озиралися на хлопця. Юрко Туряниця нічим не привертав уваги. Звичайний школяр, їх Києвом ходить багато. Хіба, якщо придивитися, можна було побачити ластовиння на лиці. Мовби чхнула одного разу дитина біля купки дрібної тирси, чхання здійняло хмарку, і дрібки тирси осіли на личку. Тому часом могло здатися, що хлопець замурзаний, не надто ретельно вмився.

А ще — два невеличких неакуратних шрамики на лівій щоці, мов хтось виорав дві смужки не-

правильної форми. Виду вони не псували. Навпаки, бабуся казала: це сліди щастя, бо Юрко в ранньому дитинстві перехворів на віспу, від якої діти його віку колись помирали. Той, хто виживає і одужує, назавжди має спотворену ривчачками шкіру на обличчі. Юркові ж обійшлося. Два маленьких шрамики — єдина згадка про ту страшну хворобу.

Зазвичай гімназист простував би неквапом, ловлячи гав, зупиняючись, аби провести цікавим поглядом чергове авто — любив озиратися на машини, мріючи про власну, ось і приглядав собі моделі. Але тепер утратив інтерес до всього. Дістався майже до кінця звивистої вулиці, ще поворот, останній — і уздрів стару будівлю, давно закинуту, заселену волоцюгами. Вони, як казали в новинах, і стали причиною пожежі.

В дитинстві Юрко ніколи не заходив на цей бік Подолу. Не те місце, де матусі й бабусі охоче гуляють з малими дітьми. Та й зараз не бачив нічого привабливого, крім зарослого київського узгір'я. Старанно підготував загадковий незнайомиць місце зустрічі.

Мусив же знати, де є покинута забудова, порожня, моторошна, місцями ще чорна від кіптяви — горіла влітку. Густий чорний дим, як показали по телевізору, піднявся в якійсь момент вище за